

České země v raném středověku

- historický vývoj osídlení českého území
  - první etnikum na našem území = Keltové
  - později nahrazení Germány (Markomani, Kvádové)
  - ty v rámci stěhování národů nahradili Langobardi
  - kolem roku 550 se posouvají na západ a přicházení první Slované
- pravlast Slovanů se nacházela mezi Vislou a Dněprem (Slované nepoužívali písmo, hovořili praslovánštinou, uctívali prastaré slovanské bohy) – v rámci ústupu před Huny (stěhování národů) se Slované rozdělují do tří skupin (západní, východní, jižní)
- 1. písemná zmínka pochází z roku 623 – **Sámova říše**
  - Sámo byl Frank
  - nebyl to státní útvar, pouze obranné spojení kmenů
  - obrana proti Avarům, kteří podnikali výpady z Maďarska
  - boje s Franky
  - Fredegarova kronika
- dalších 200 let chybí písemné prameny

Velkomoravská říše

- 830–906
- Mojmir I. – porazil knížete Pribinu, který vládl Nitranskému knížectví
- Rastislav – cítil ohrožení říše, západní kněží šířili křesťanství (latina), obrátil se na papeže, aby mohl vytvořit nezávislou církevní organizaci, ten však volání odmítl, proto se obrátil na byzantského císaře Michala III., který mu poslal Kontantina a Metoděje
  - 863
  - první spisovný jazyk – staroslověnština
  - liturgie probíhala v národním jazyce, což bylo ve své době unikátní
  - písmo – hlaholice
  - christianizace Slovanů
  - Konstantin s Metodějem vybudovali fungující církevní organizaci
  - zakládali školy
  - cesta do Říma, setkání s papežem, papež jim dal svůj souhlas, Metoděj byl jmenován moravským arcibiskupem a vrátil se na Velkou Moravu, Konstantin v Římě zůstal, vstoupil do kláštera, kde přijal jméno Cyril a brzy poté zemřel
- Svatopluk – způsobil s pomocí Východofranské říše státní převrat
  - Rastislav byl svržen
  - Svatopluk po převratu obrátil, pak se však s Východofr. říší opět usmířil
  - spolupráce s Východofranskou říší
  - období největšího rozkvětu a územního rozšíření Velkomoravské říše
  - vliv říše je rozšířen mj. na sever a do Čech
  - v Čechách vládl přemyslovský kníže Bořivoj (byl pouze správcem podřízeným Svatoplukovi), z rukou Metoděje přijal křesťanství

- po smrti Metoděje Svatopluk vyhnal jeho následovníky a zahájil spolupráci se západními kněžími
- Mojmir II. – slabý panovník, krize, vpád Maďarů, zánik říše 906 (hlavním městem českého území se stala Praha)
- centrem Velkomoravské říše byl Veligrad, významné archeologické nálezy ve městech Staré město u Uherského Hradiště, Valy u Mikulčic, Pohansko u Břeclavi

Počátky českého státu

- střední Čechy – úrodná půda, řeky
- kmen Čechů se dělil na různé rody – Přemyslovci, Slavníkovci, Zličané, Charváti
- Svatopluk pověřil Bořivoje z rodu Přemyslovců správou Čech
- po rozpadu Velkomoravské říše zůstala moc Přemyslovců zachována
- Bořivoj – první přemyslovský kníže
  - pokřtěn Metodějem
  - sídlil v Levém Hradci
  - žena Ludmila
- Spytihněv
  - Bořivojův syn
  - přesídlil do Prahy; postavil tam hradiště a kostel
- Vratislav
  - druhý Bořivojův syn
  - po Vratislavově smrti vládla jeho manželka Drahomíra (kvůli neshodám měla nechat zabít Ludmilu, ta byla svatořečena)
- Václav
  - Vratislavův syn
  - velice vzdělaný (uměl číst a psát), velmi zbožný, usiloval o šíření křesťanství
  - bojoval proti obchodu s otroky
  - jeho rivalem byl Jindřich Ptáčník
  - tribut pacis (= mírová daň)
    - dohoda mezi Jindřichem Ptáčníkem a Václavem
    - 120 volů a 500 hřiven stříbra odvádělo České království Sasku, aby nezasahovalo do českých záležitostí
    - Jindřich Ptáčník daroval Přemyslovcům relikvie sv. Víta
    - kontroverzní krok – spory o tom, zda se jednalo o spojenectví, či o nadvládu Saska (dar relikvií však svědčí spíše první možnosti)
  - vybudoval rotundu sv. Víta
  - 28. září 935 – ráno měl být zavražděn svým bratrem na cestě do kostela
  - svatořečen, patron českých zemí
  - Karel IV. nechal zhotovit Svatováclavskou korunu (hlavní část českých korunovačních klenotů)
  - s pomníkem sv. Václava se pojí velká část důležitých momentů a historických událostí (demonstrace, hokejová vítězství, ...)
- Boleslav I.
  - druhý Vratislavův syn, měl nechat zabít Václava

- hradská soustava – síť hradišť
  - vládli tam jednotliví úředníci
  - kníže mohl udržovat moc na celém území
- výběr daní
- 1. mince – denáry, dále se platilo plátnem
- expanze (rostly vliv, moc a autorita panovníka) → Morava, j. Polsko, z. Ukr.
- zahraniční politika
  - dobré vztahy s Otou I.
  - tažení proti Maďarům, bitva na řece Lech – konec jejich nájezdů
- usiloval o zřízení biskupství (původně České z. spadaly pod biskupa v Řezně)
- děti
  - Boleslav II.
  - Dobrava – provdána za Měška, prvního knížete polského státu
  - Mlada – založila nejstarší benediktinský klášter
  - Kristián – Kristiánova legenda (konec 10. století), jeden z nejceněnějších textů, zprostředkovává počátky českého státu
- Boleslav II.
  - 973 bylo u nás zřízeno pražské biskupství → nezávislé postavení českého biskupa (jeho nadřízený sídlil v daleké Mohuči)
    - 1. biskup – Dětmar
    - 2. biskup – sv. Vojtěch
  - sv. Vojtěch
    - z rodu Slavníkovců; časté neshody s Boleslavem II.; velmi vzdělaný
    - založil Břevnovský klášter – první mužský klášter u nás, benediktinský
    - patron Poláků a Maďarů
    - když pobýval mimo české území, Boleslav II. nechal vyvraždit Slavníkovce (roku 995), sv. Vojtěch už se proto do Čech nevrátil
    - vydal se na území Polska, kde šířil křesťanství mezi pohan. Prusy
    - pohané ho zabili
    - jeho ostatky vykoupil Boleslav Chrabrý (Polák), uložil je v Hnězdně, které bylo povýšeno na arcibiskupství
- Boleslav III. – slabý panovník, následuje krize a časté střídání knížat na čes. trůnu
- do českých záležitostí zasahují cizí panovníci – např. Boleslav Chrabrý
- Oldřich – Božena, znovu k Čechám připojil Moravu
- Břetislav
  - syn Oldřicha a Boženy
  - unesl z kláštera Jitku, “český Achilles”
  - vojenské tažení do Hnězdna – ukradl Polákům ostatky sv. Vojtěcha
  - vysloužil si hněv římského císaře, kterému se poté vzdal
  - Hnězdenská dekreta – soubor nařízení, která Břetislav vydal po vyzvednutí ostatků sv. Vojtěcha; nejstarší český zákoník
  - Břetislavův nástupnický řád – měl předcházet bratrovražedným bojům o moc, seniorát, po smrti panovníka převezme vládu nejstarší žijící Přemyslovec
- královský titul uděloval římský král
- Vratislav II. (I.)
  - první český král

- získal titul od Jindřicha IV. za spojenectví a pomoc ve sporech s papežem (1085)
  - boj o investituru (oprávnění jmenovat biskupy) – boj o emancipaci církve
  - boje v Itálii, obléhání a dobytí Říma
- Vyšehradský kodex (evangelistář) – jedna z nejcennějších písemných památek našich dějin
- olomoucké biskupství
- Vladislav II. (I.)
  - druhý český král, titul mu udělil od Fridrich Barbarossa za pomoc v bojích proti vzpurným městům v Itálii (1158)
  - zúčastnil se druhé křížové výpravy
  - Juditin most – první kamenný most přes Vltavu (předchůdce Karlova mostu)